Stuk **15** (2002-2003) – Nr. 8-K

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

5 december 2002

ONTWERP VAN DECREET

houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003

BELEIDSBRIEF

Wetenschaps- en Technologisch Innovatiebeleid

Beleidsprioriteiten 2002-2003

VERSLAG

namens de Verenigde Commissies voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, en voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme uitgebracht door de heer Frans De Cock aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Samenstelling van de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Claudine De Schepper, de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Joris Van Hauthem ;

mevrouw Hilde Claes, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid van Kessel ;

de heren Frans De Cock, Karel De Gucht, André Denys, Cis Schepens ;

mevrouw Marijke Dillen, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Roland Van Goethem ;

de heren Lucien Suykens, Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Kris Van Dijck.

Samenstelling van de commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Jan Laurys, Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

de heren Frans De Cock, Didier Ramoudt, Guy Sols, Marc van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Jan Penris, Roland Van Goethem ;

de heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

mevrouw Veerle Declercq ;

de heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Jef Van Looy ;

de heren Peter Gysbrechts, Koen Helsen, André Moreau, Jul Van Aperen ;

de heren Jean Geraerts, Miel Verrijken, Frans Wymeersch ;

mevrouw Anne-Marie Baeke, de heer Leo Peeters ;

de heer Jos Stassen ;

de heer Jan Loones.

Zie :

14 (2002-2003)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendementen

15 (2002-2003)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen

– Nrs. 2 tot 7 : Amendementen

– Nr. 8-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

– Nr. 8-B : Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand

– Nr. 8-C : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

– Nr. 8-D : Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport

– Nr. 8-E : Verslag namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

– Nr. 8-F : Verslag namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken

– Nr. 8-G : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

– Nr. 8-H : Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

– Nr. 8-I : Verslag namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

– Nr. 8-J : Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

---

Zie ook :

12-A (2001-2002)

– Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2002-2003)

– Nrs. 1-A en B : Toelichtingen

16 (2002-2003)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

1424 (2002-2003)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

INHOUD

Blz.

I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening 4

1. Een innovatiepact voor Vlaanderen 4
2. Het strategisch basisonderzoek kennis ten dienste van het bedrijfsleven, de non-profitsector en de overheid 4
   a. IMEC 4
   b. VIB 5
   c. De Vlaamse Instelling voor Technologisch onderzoek (VITO) 5
   d. De volwaardige uitbouw van het strategisch basisonderzoek : een prioriteit 6
   e. Het fonds voor strategisch basisonderonderzoek aan de universiteiten 7
   f. De uitbouw van het landbouwkundig onderzoek 7
3. Meer technologische innovatie in de Vlaamse bedrijven 7
   a. Duurzame ontwikkeling 8
   b. De begrotingscijfers van het IWT 8
   c. Kennistransfer op maat van de minder innovatieve bedrijven, inzonderheid de KMO 8
   d. De brug tussen technologische innovatie en de Vlaamse economie 8
4. Wetenschapsvoorlichting 9

II. Toelichting door mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming 9

1. Universitaire werkingstoelagen 9
2. Het grensverleggend onderzoek 10
3. De bilaterale wetenschappelijke samenwerking 12
4. Het beleidsrelevant onderzoek 13

III. Algemene bespreking 14

1. Budgettaire middelen en de “Barcelonanorm” 14
2. Transparantie en Beter Bestuurlijk Beleid 15
3. Innovatiepact 17
4. Strategisch basisonderzoek en onderzoek met een economische finaliteit 18
5. Evaluatie van het fundamenteel onderzoek 20
6. Wetenschapsvoorlichting en popularisering 21
7. Internationale samenwerking 22
8. Het zesde kaderprogramma van de Europese Unie 22
9. Maatschappelijke weerslag van het innovatiebeleid 22
10. ICT-coördinatoren in de scholen en het PC-Kadee project 23

IV. Artikelsgewijze bespreking en stemming 23

DAMES EN HEREN,

De Verenigde Commissies voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, en voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme hebben op 21 november 2002 het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 besproken, voor wat het wetenschapsbeleid betreft. Het gaat hier om de programma's 71.1, 71.2, 71.3 en 71.4. Bij dat onderdeel van de begroting horen ook de begrotingen van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en van het IWT.

Tegelijkertijd werd de beleidsbrief Wetenschaps- en Technologisch Innovatiebeleid, Beleidsprioriteiten 2002-2003 van mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, en van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, besproken. Gezien de dubbele verantwoordelijkheid voor het wetenschapsbeleid, werd dit onderdeel van de begroting in de verenigde commissies behandeld.

I. TOELICHTING DOOR DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, INNOVATIE, MEDIA EN RUIMTELIJKE ORDENING.

1. Een innovatiepact voor Vlaanderen

Vorig jaar in november heeft de minister in de commissie gesteld dat een degelijk wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid een juiste mix moet hebben van de volgende ingrediënten :

– voldoende middelen ;

– een uitgebalanceerd evenwicht inzake fundamenteel, basis- en toegepast onderzoek ;

– kwaliteitsvolle maatregelen.

In de beleidsbrief 2003 wordt in het eerste hoofdstuk reeds gesteld dat hieraan twee ingrediënten worden toegevoegd :

– een toekomstvisie op middellange en lange termijn (5-10 jaar) ;

– een engagement van alle betrokkenen.

De Vlaamse regering zal samen met onderzoekers, universiteiten en bedrijven een rondetafelconferentie organiseren. De bedoeling is om gezamenlijk een aantal opties vast te leggen voor de toekomst. Dit moet resulteren in een innovatiepact dat ondermeer zal bepalen hoe de door de EU vastgelegde doelstelling van 3 procent van het BRP voor innovatie kan gehaald worden.

De overheid zal verder bijkomende middelen moeten vrijmaken en waar nodig de beleidsinstrumenten aanpassen aan de veranderende omgeving. Van de Vlaamse bedrijven wordt verwacht dat zij nog meer aandacht besteden aan innovatie van producten en diensten in hun eigen productieproces en in hun aanbod. Van de onderzoekswereld wordt de verdere uitbouw van een kwaliteitscontrole verwacht en een nauwere samenwerking tussen de onderzoeksinstellingen onderling en tussen de onderzoekswereld en het bedrijfsleven.

2. Het strategisch basisonderzoek : kennis ten dienste van het bedrijfsleven, de non-profitsector en de overheid

Naast het grensverleggend onderzoek is het strategisch basisonderzoek de tweede belangrijke pijler van het onderzoekslandschap. Het gaat over onderzoek met economische of maatschappelijke relevantie dat op middellange termijn (3 tot 10 jaar) tot implementeerbare resultaten moet leiden.

De drie Vlaamse onderzoeksinstellingen VITO, IMEC en VIB, zijn actief in deze onderzoeksniche voor de sectoren micro-elektronica, biotechnologie, energie, leefmilieu en grondstoffen, met daarbij inbegrepen nieuwe materialen.

Daarnaast zijn de grootste spelers in deze onderzoeksniche ongetwijfeld de universiteiten. Maar ook bedrijven, hogescholen en anderen zijn hierin actief.

a. IMEC

De doorlichting van IMEC werd afgerond in december 2001. De resultaten waren bijzonder positief. IMEC heeft de in de beheersovereenkomst (1997-2001) opgesomde doelstellingen gerelateerd aan de omvang van contractonderzoeksinkomsten, samenwerking met Vlaamse bedrijven, aantal publicaties, octrooien en spinoffs enzovoort, allemaal behaald en in vele gevallen ruim overschreden.

In 2002 werd de dotatie die IMEC jaarlijks ontvangt met bijna 20 procent opgetrokken tot ruim

33,3 miljoen euro. Deze dotatie vertegenwoordigt nu 25 procent van de totale inkomsten van IMEC op jaarbasis.

Wil IMEC zijn vooraanstaande Europese en mondiale rol blijven vervullen dan moet een nieuwe uitdaging worden aangegaan. De standaardplak waarop chips worden gefabriceerd krijgt een steeds grotere oppervlakte. Deze wordt de komende jaren verhoogd tot 300 mm^2 (daar waar dit nu 200 mm^2 is). IMEC heeft daarom nood aan een pilootlijn die onderzoek op deze siliciumschijven mogelijk maakt.

Dat vergt een belangrijke investering in een nieuw laboratorium en bijhorende infrastructuur. De Vlaamse regering heeft daarom beslist om die investering mee te ondersteunen. Binnen het FFEU werd een bedrag van 37,2 miljoen euro vrijgemaakt als start voor het project. Dit is slechts een klein deel van totale investering die kan geraamd worden op 200 miljoen euro. Het Vlaamse Gewest zal aan IMEC ook een gewestwaarborg geven voor een deel van de investering dat via de Europese Investeringsbank (EIB) wordt gefinancierd. Dit kan geraamd worden op de helft van de investering waarbij de terugbetaling wel binnen de normale werking van IMEC (gewesttoelage voor een kwart en industriële contracten) zal moeten gegarandeerd zijn.

De overeenkomst (BVR van 22 november 2002) die hierover tussen IMEC en de Vlaamse overheid wordt gesloten voorziet erin dat IMEC zelf instaat voor de verdere financiering van die investering. Dit betekent een belangrijk hefboomeffect voor de Vlaamse onderzoekswereld. Door het mee laten financieren, zelfs voor het grootste deel, van de investering in IMEC door de Europese Unie en de Europese en mondiale industrie is reeds binnen deze investering alleen voor dit hefboomeffect gezorgd. IMEC zal in de loop van de eerste maanden van 2003 met de Europese industrie akkoorden dienen af te sluiten om dit te verzekeren.

Deze vorm van samenwerking tussen IMEC, Vlaams gewest, Europese Unie en industrie is in het innovatiebeleid zonder meer een unicum. Voor het eerst zal een belangrijke infrastructuur in Vlaanderen direct meegefinancierd worden door partners van buiten Vlaanderen, die daarna door het ondersteunen van projecten binnen deze infrastructuur meewerken aan de uitbouw van het kenniscentrum in Vlaanderen. Dit zal zich dan weer moeten vertalen in een versterking van de Vlaamse industriële activiteit in deze sector.

b. VIB

De nieuwe beheersovereenkomst (2002-2006) tussen het Vlaamse Gewest en het VIB werd goedgekeurd op de vergadering van de Vlaamse regering van 1 maart 2002. Gegeven het feit dat de conclusies van de doorlichting zeer positief waren, besliste de regering om de VIB-toelage te verhogen met 1,783 miljoen euro.

De nieuwe overeenkomst bevat enerzijds een aantal expliciete bepalingen voor bijsturing en geeft de instelling tegelijk de mogelijkheid zijn strategische positie als excellentiecentrum verder uit de bouwen. Rekening houdend met de aanbevelingen uit de evaluatie van het instituut in 2000, zijn de nieuwe elementen :

– betere afspraken met de universiteiten ;

– uitbreiden van de activiteiten van de valorisatiecel ;

– herziening van de opdracht van het maatschappelijk luik ;

– aanpassen van de evaluatiemethode van de VIB departementen en subgroepen ;

– meer aandacht aan de vorming van vorsers ;

– oprichten van een wetenschappelijke adviesraad.

c. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)

De VITO voert ten dienste van de overheid en de industrie onderzoek, ontwikkelings- en studiewerk uit in de domeinen energie, leefmilieu en materialen. Tengevolge van een aantal bijkomende opdrachten als referentielaboratorium, vergroot VITO haar opdracht als beleidsondersteunende onderzoeksinstelling.

Concreet betekent dit dat de beheersovereenkomst met VITO moet aangepast worden aan die bijkomende opdrachten. De dotatie stijgt als gevolg hiervan in 2003 met 0,9 miljoen euro :

– 0,62 miljoen euro voor een bijkomende referentieopdracht (benchmarkingconvenant voor energie-efficiëntie in energie-intensieve industrie) ;

– 0,102 miljoen euro voor een uitbreiding van de referentietaak BBT/EMIS ;

– 0,094 miljoen euro voor de aankoop elektronische bestanden ;

– 0,124 miljoen euro voor bilaterale samenwerking.

Die bijkomende opdrachten vragen een aanpassing aan de beheerovereenkomst die begin volgend jaar zal gebeuren.

De huidige beheersovereenkomst 2001-2005 voorziet in de eerste helft van 2003 in een doorlichting door een onafhankelijke externe instantie. Die doorlichting bestaat uit de opvolging van een reeks van performantie-indicatoren en de analyse van de jaarlijkse gerealiseerde inkomsten en uitgaven.

Bijsturingen van de beheersovereenkomst en van de eraan gekoppelde basistoelage kunnen hieruit voortvloeien.

d. De volwaardige uitbouw van het strategisch basisonderzoek : een prioriteit.

Zoals reeds aangekondigd in de vorige beleidsbrief en zoals vorig jaar ook in deze commissies afgesproken heeft de Vlaamse regering in 2002 een aantal initiatieven genomen om het strategisch basisonderzoek in alle onderzoeksdomeinen te versterken en te stroomlijnen.

Op 19 juli 2002 heeft de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring gegeven aan de instelling van een financieringsinstrument voor basisonderzoek. Inmiddels werden de adviezen van SERV, IWT en VRWB ingewonnen en zal nog voor het reces hiermee naar de regering gestapt worden. (daarna volgt het advies van de Raad van State).

In de begroting werd voor dit initiatief een nieuwe basisallocatie voorzien : Generisch basisonderzoek (programma 71.40, BA 1230) waarnaar de middelen van het oude GBOU werden overgedragen (16,8 miljoen euro). Die middelen zullen via krediettransferten meer dan verdubbeld worden tot ongeveer 35 miljoen euro. Dit is het grootste programma dat de Vlaamse regering voor O&O zal hebben opgestart.

Basiskenmerken van het instrument voor basisonderzoek zijn :

– het ondersteunen van basisonderzoek in alle sectoren terwijl het openstaat voor alle Vlaamse O&O-actoren (universiteiten, bedrijven, onderzoeksinstellingen, …) ;

– financiering van onderzoek met duidelijke finaliteit : economisch en/of maatschappelijk ;

– het financieringskanaal is horizontaal en staat open voor alle domeinen (technologisch, socio-economisch, landbouwkundig, …). Hierdoor is het zeer geschikt om multidisciplinaire generische onderzoeksprojecten tot ontplooiing te laten komen ;

– projecten hebben een afdoende omvang en duur die bovendien de beste beschikbare krachten in Vlaanderen bundelen waarbij samenwerking met buitenlandse partners mogelijk is ;

– mogelijkheid om een platform te creëren waarbij alle of de meest relevante Vlaamse O&O-actoren hun krachten bundelen om met overheidssteun onderzoek te verrichten rond een onderwerp.

De modaliteiten voor basisonderzoek zijn :

– de doelgroep is alle in Vlaanderen gevestigde rechtspersonen die actief zijn in het domein van het onderzoek en de technologische innovatie ;

– projecten met primair maatschappelijke dan wel een primair economische finaliteit worden gefinancierd ;

– een project heeft een minimale en een maximale kostprijs ;

– minimale kostprijs :185.000 euro per jaar voor personeels-, werkings-, uitrustingskosten ;

– maximale kostprijs : 500.000 euro per jaar of, indien een project in consortiumverband wordt uitgevoerd, 500.000 euro per jaar per projectuitvoerder. Indien een project door minstens drie projectuitvoerders (i.e. drie verschillende rechtspersonen) in consortiumverband wordt uitgevoerd, wordt een toeslag van 5% van de projectkost toegekend voor de coördinatiekosten. Hiermee wordt het opzetten van Vlaamse platformen voor basisonderzoek gestimuleerd ;

– een project duurt vier jaar ;

– samenwerking met buitenlandse partners (universiteiten, bedrijven, onderzoeksinstellingen, …) is mogelijk en die worden ook gefinancierd. Vlaanderen sluit hiermee aan bij de doelstellingen van de Europese Onderzoeksruimte.

Vorig jaar werd in deze commissies gesteld dat de kredieten van het GBOU (begroting 2002) zouden stijgen. Minister Vanderpoorten had reeds bij de initiële begroting 6,25 miljoen euro extra uitgetrokken. Minister Van Mechelen zou later hetzelfde doen. Beide ministers hebben hun woord gehouden. Naast de 6,25 miljoen extra op het budget van minister Vanderpoorten, zal voor het einde van dit jaar aan de Vlaamse Regering voorgesteld worden om 9 miljoen euro extra uit te trekken uit de budgetten van minister Van Mechelen voor de recuperatie van 6 projecten uit de reservelijst die als zeer goed werden geklasseerd.

Dit betekent per jaar een meerinvestering in strategisch basisonderzoek van

– 19 miljoen euro in 2001
– 26 miljoen euro in 2002
– meer dan 35 miljoen euro in 2003.

Vorig jaar werd in deze commissies gesteld dat we via dit nieuwe financieringsinstrument een hiaat zouden opvangen in het onderzoekslandschap. Dit gebeurt nu, niet alleen inhoudelijk, maar ook budgettair.

e. Het fonds voor strategisch basisonderzoek aan de universiteiten

Naast het instrument voor strategisch basisonderzoek zal in de loop van dit parlementair jaar een instrument worden ontwikkeld dat ter beschikking zal staan van de Vlaamse universiteiten om autonoom een basis- en toepassingsgericht onderzoeksbeleid te voeren

In tegenstelling tot het grensverleggend onderzoek waarin de instellingen met de BOF eigen accenten kunnen leggen, beschikken de Vlaamse universiteiten vandaag niet over de noodzakelijke middelen om een beleid te voeren, gericht op het creëren van toepassingsgerichte kennis met de bijhorende intellectuele eigendomsrechten. Hierdoor wordt het potentieel van de Vlaamse universiteiten onderbenut en kunnen ze onvoldoende inspelen op de mogelijkheden die bijvoorbeeld het Europees Kaderprogramma en het bedrijfsleven bieden.

De Vlaamse regering heeft daarom de ministers Vanderpoorten en Van Mechelen de opdracht gegeven voor het einde van dit jaar een voorstel van reglementair besluit uit te werken dat aan elke Vlaamse universiteit middelen toekent om een eigen beleid uit te bouwen voor het basis- en toepassingsgericht onderzoek. De ministers benadrukken dat hierbij zowel onderzoek met een eerder technologische finaliteit als onderzoek met een maatschappelijke finaliteit aan hun trekken moeten kunnen komen. Zoals het BOF en het FWO-Vlaanderen voor het grensverleggend onderzoek elkaar aanvullen, zal die financiering complementair zijn met het op Vlaams niveau beheerd financieringskanaal voor basisonderzoek.

Voor het beleid inzake intellectuele eigendomsrechten en de valorisatie van de bekomen onderzoeksresultaten reikt het vorige maand door de regering goedgekeurd Interfacebesluit aan de universiteiten de nodige instrumenten aan. In de loop van dit jaar zal trouwens nog een herziening van een aantal bepalingen van het dienstverleningsdecreet voorbereid worden om recent gerezen juridische problemen op te lossen. Het betreft ondermeer een betere specificatie van de eigendomsrechten van vindingen en van de inkomsten die deze kunnen genereren.

f. De uitbouw van het landbouwkundig onderzoek.

Het gaat hier over een van de bevoegdheden die werden overgedragen aan de gewesten in gevolge het Lambermontakkoord. Momenteel loopt een doorlichting van het landbouwkundig onderzoek. De doorlichting gebeurt in samenwerking met minister Vera Dua en behelst heel het onderzoeksinstrumentarium inzake landbouw.

De resultaten van de doorlichting zijn gepland voor eind dit jaar. Dan pas zal uitgemaakt worden hoe het landbouwkundig onderzoek zal ingepland worden in het wetenschappelijk- en technologisch innovatiebeleid.

Ten einde continuïteit van het onderzoek te garanderen werd in de begroting 2003 1,3 miljoen euro extra uitgetrokken. Het totale bedrag aan vastleggingsmiddelen bedraagt in 2003 10,5 miljoen euro.

3. Meer technologische innovatie in de Vlaamse bedrijven

De derde belangrijke pijler in het Vlaams onderzoekslandschap is het korte termijn wetenschappelijk en technologisch onderzoek. Met name het onderzoek binnen de Vlaamse bedrijven.

Vorig jaar werd in deze commissies uitvoerig verslag uitgebracht van de stand van zaken van de IWT steunmaatregelen ten bate van het bedrijfsleven. Het regeerakkoord werd hier zo goed als volledig uitgevoerd.

De huidige stand van zaken is als volgt :

Het innovatiedecreet werd volledig geïmplementeerd. De drie grote besluiten (subsidiebesluit, innovatiestimulering en interface) zijn alle drie operationeel.

Voor een aantal maatregelen zijn reeds een aantal positieve gevolgen zichtbaar. Voor anderen is het nog te vroeg om conclusies te trekken.

a. Duurzame ontwikkeling

Zoals vorig jaar aangekondigd in deze commissies werd ook werk gemaakt van de implementatie van een mechanisme dat duurzame ontwikkeling moet stimuleren in onderzoek en ontwikkeling Vorig jaar engageerde de minister zich in de beleidsbrief tot de ontwikkeling van een instrument ter stimulering van duurzame ontwikkeling binnen het beleidsdomein O&O. Op 3 mei 2002 heeft de regering haar goedkeuring gegeven aan dit instrument. Het gaat in feite over een horizontale maatregel die implicaties heeft op alle subsidiemaatregelen van het IWT. Zo krijgen bedrijven, KMO's en intermediairen een financiele bonus indien hun project een bijdrage levert tot duurzame ontwikkeling. De projecten binnen de programma's met een gesloten onderzoeksportefeuille (zoals GBOU-GBO) krijgen een selectievoordeel.

Die maatregel zal voldoende aandacht krijgen in de nieuwsbrief van het IWT. Op 12 december 2002 wordt door het IWT een colloqium georganiseerd met duurzame ontwikkeling als thema.

Sinds de invoering van de maatregel hebben meer dan 20 procent van alle bedrijfsprojecten ingediend bij het IWT er een claim op gelegd. De minister had slechts 15 procent van de projecten vooropgesteld als doelstelling voor het eerste jaar. Voor wat de projecten voor technologische innovatiestimulering betreft is nu reeds 35 procent gelinkt aan duurzame ontwikkeling.

b. De begrotingsscijfers van het IWT

De werkingsdotatie van het IWT : een stijging met 1,004 miljoen euro tot 10,6 miljoen euro. Door de opeenvolgende stijging van de kredieten die beheerd worden door het IWT is er behoefte aan bijkomend personeel ontstaan.

Dotaties van het IWT Vlaanderen : de beide begrotingslijnen zijn (behoudens compensaties en budgetverschuivingen) ongewijzigd gebleven.

c. Kennistransfer op maat van de minder innovatieve bedrijven, inzonderheid de KMO

Zoals eerder gesteld werden in het ontwerp van het zogenaamde BA-MA decreet (Bachelors-Masters decreet) middelen op de begroting onderwijs uitgetrokken ten behoeve van de hogescholen van de korte cyclus voor projectmatig onderzoek. Het onderzoek van hogescholen lange cyclus wordt gestroomlijnd binnen de associaties met de universiteiten. Hierdoor worden een aantal onderzoeksactiviteiten die oorspronkelijk gefinancierd werden via het HOBU fonds ondervangen en gestructureerd. Het algehele concept van het HOBU fonds is daardoor aan herziening toe.

Het wordt omgevormd tot een instrument voor kennistransfer vanuit onderwijsinstellingen naar bedrijven in het algemeen en KMO's in het bijzonder. Het geheel wordt op maat van minder innovatieve bedrijven opgemaakt.

In 2003 wordt een voorstel van reglementair besluit uitgewerkt dat voorziet in de subsidiemodaliteiten voor kennistransferprojecten vanuit onderwijsinstellingen naar het Vlaamse bedrijfsleven.

In 2003 worden daarom de reeds uitgetrokken en gereduceerde middelen voor het HOBU-fonds aangevuld naar aanleiding van de begrotingscontrole.

d. De brug tussen technologische innovatie en de Vlaamse economie

Vier belangrijke grootschalige projecten slaan in feite de brug tussen technologische innovatie en de economie. Het gaat hier niet over nieuwe projecten, maar projecten die reeds vorig jaar en sommigen reeds eerder in de beleidsbrief wetenschappen en technologische innovatie werden vermeld :

– Flanders drive ;

– Vlaams Huis van de Logistiek ;

– Het incubatiepunt geoinformatie ;

– Kennisnetwerk mechatronica (Flanders' Mechatronics).

Flanders drive is opgericht en is volledig operationeel, de andere drie moeten worden opgestart. Mogelijkerwijze wordt reeds voor het einde van dit jaar door de Vlaamse regering het licht op groen gezet voor die projecten.

Door die projecten te alloceren op het Hermesfonds wordt de synergie tussen het economisch beleid en het technologisch innovatiebeleid gegarandeerd.

De samenwerking met minister Gabriels voor wat deze projecten betreft was reeds groot. Vanaf 2003 zal hij de bevoegde minister zijn.

Er werd 30 miljoen euro voor de projecten op het Hermesfonds gereserveerd.

4. Wetenschapsvoorlichting

In de beleidsbrief wordt nog melding gemaakt van de oprichting van een IVA voor wetenschapspopularisering. Inmiddels is de knoop doorgehakt en zal er geen IVA komen omdat er niet voldoende kritische massa is. Wel wordt er binnen het departement een apart centrum opgericht met een duidelijke identiteit : het centrum WIJS-Vlaanderen. Afsplitsing als IVA is na verloop van tijd niet uitgesloten.

De doelstellingen van dit centrum zijn :

– De in-, door- en uitstroom van jong talent in de exacte en toegepaste wetenschappen stimuleren (ook wanneer de economie sputtert, blijft de vraag naar degelijk geschoolden belangrijk. De kwantiteit wordt nu eerder kwaliteit) ;

– Het maatschappelijk draagvlak verhogen voor wetenschappen en technologische innovatie. (informeren, sensibiliseren en de discussie aangaan).

Het centrum WIJS zal deze opdracht vervullen in samenwerking met twee soorten partners : vaste (solide) partners en jonge veelbelovende partners

De vaste partners hebben reeds een grote staat van dienst. Zij krijgen binnen het actieplan een welomschreven opdracht en met hen wordt een beheersovereenkomst afgesloten. De belangrijkste zijn ongetwijfeld SFTI en Technopolis, waarmee de beheersovereenkomst wordt gefinaliseerd. Maar er zijn ook andere partners zoals de Stichting Roger Van Overstraeten voor ICT, de volkssterrenwachten, de olympiades en het netwerk TOBO.

Voor wat de jonge veelbelovende partners betreft, krijgen waardevolle jonge initiatieven de kans zich waar te maken. Twee voorbeelden hiervan zijn ondermeer : een onderzoek naar de haalbaarheid van wetenschapswinkels (zie ook verder derde bijblad bij de begroting 2002) en een cofinanciering van het Hidrodoe project.

Het centrum WIJS zal ook zelf een aantal initiatieven ontwikkelen waaronder ondermeer de inschakeling en ondersteuning van de expertise van het onderwijsveld door de realisatie van netwerken van leerkrachten. Dit laatste gebeurt in nauw overleg tussen ministers Vanderpoorten en Van Mechelen en sluit naadloos aan bij de kwaliteitsbevorderende maatregelen die minister Vanderpoorten neemt in bijvoorbeeld het secundair onderwijs en meer bepaald het vak technologische opvoeding.

II. TOELICHTING DOOR MEVROUW MARLEEEN VANDERPOORTEN, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN VORMING

Minister Vanderpoorten behandelt de volgende aspecten van de beleidsbrief :

– de universitaire werkingstoelagen,
– het grensverleggend onderzoek,
– de bilaterale wetenschappelijke samenwerking,
– het beleidsrelevant onderzoek.

1. Universitaire werkingstoelagen

De universiteiten, en in de toekomst steeds meer in een hechte samenwerking met de hogescholen, staan in voor een groot deel van de kennisproductie in Vlaanderen, maar ook voor de ontwikkeling van nieuwe toepassingen die stoelen op wetenschappelijk onderzoek.

Wetenschappelijk onderzoek in al zijn aspecten en het hierop gebaseerd academisch onderwijs zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom is een stevige basisfinanciering onmisbaar om de universiteiten hun complexe opdracht te laten uitvoeren. De regering heeft dan ook van bij haar aantreden in 1999 van de verhoging van de werkingstoelagen een punt gemaakt. Men kan in de versterking van de financiering van de universiteiten drie fasen onderscheiden.

Na een punctuele inspanning in 2000, werd in een eerste fase het financieringsdecreet uitgewerkt. Dit decreet voorziet voor de periode 2001 tot en met 2004 in een planmatige stijging van de werkingstoelagen. Naast die structurele verhoging, is in het financieringsdecreet voorzien dat voor deze periode het bedrag van de werkingstoelage dat elke instelling ontvangt, niet langer wordt gekoppeld aan de evolutie van het aantal studenten.

Daarnaast moet worden aangestipt dat in een tweede beweging de regering aan de universiteiten bijkomende middelen heeft toegekend om de uitgaven te financieren die voortvloeien uit maatregelen opgenomen in de Vlaamse ambtenaren-CAO 2001-2002. Die CAO is immers ook van toepassing op de personeelsleden bezoldigd lastens de werkingstoelagen en de parallelle financieringskanalen, zoals de Bijzondere Onderzoeksfondsen en het FWO-Vlaanderen. Vooral voor de universiteiten gaat het om een grote inspanning vanaf het begrotingsjaar 2001 tot en met 2004. Pas op dat ogenblik zal de kruissnelheid worden bereikt

Tenslotte is er de derde fase waarin in het ontwerp van structuurdecreet op het hoger onderwijs de periode van stabiele financiering wordt verlengd tot 2006. Daarenboven wordt er voor die jaren rekening gehouden met de verdere verticalisering van bepaalde opleidingen aan de Universiteit Antwerpen. Met die maatregel wordt de synchronisatie gerealiseerd met de invoering van een overgangsregeling voor de financiering van de hogescholen.

2006 wordt een scharniermoment. Dat jaar loopt immers in het hoger onderwijs de regelgeving af voor zowat alle belangrijke financieringskanalen. Niet alleen de basisfinanciering van de universiteiten en de hogescholen moet worden herzien, maar ook de financieringsregeling voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen loopt tot en met 2006. Dit wordt het uitgelezen moment om de verschillende financieringsmechanismen te herzien en een geïntegreerd bekostigingsmodel in te voeren. De minister zal binnenkort een werkgroep installeren om hierover het nodige voorbereidende werk te verrichten. Ook de VLIR en de VLHORA zullen hierbij actief betrokken worden.

Als laatste punt inzake de financiering van universiteiten en hogescholen vermeldt de minister dat vanaf het begrotingsjaar 2003 de middelen voor de aankoop van bibliografische bestanden en wetenschappelijke tijdschriften in elektronische vorm worden overgedragen van het programma 71 naar de enveloppes van de universiteiten, de hogescholen, IMEC en VITO. Niet langer de overheid, maar de instellingen zijn bijgevolg vanaf volgend jaar verantwoordelijk voor het afsluiten in consortiumverband van deze abonnementen. Hiermee wordt enerzijds de beleidslijn inzake het verhogen van de autonomie verder versterkt en wordt anderzijds zoals voorzien in het regeerakkoord, verder werk gemaakt van de afbouw van de kleine, centraal beheerde financieringskanalen.

2. Het grensverleggend onderzoek

Dit onderzoek wordt in Vlaanderen uitsluitend aan de universiteiten verricht en hiervoor zijn er twee elkaar aanvullende financieringskanalen :

– de Bijzonder Onderzoeksfondsen waarmee elke universiteit op basis van intra-universitaire competitie een eigen onderzoeksbeleid kan voeren ;

– het FWO-Vlaanderen dat mandaten en projecten financiert die worden geselecteerd op basis van interuniversitaire competitie.

In overleg met de universiteiten heeft de Vlaamse regering in de loop van dit jaar de regelgeving op de Bijzondere Onderzoeksfondsen grondig hervormd. Het ontwerp van besluit is voor advies overgemaakt aan de Raad van State. Dit advies wordt eerstdaags verwacht. Begin volgend jaar treedt het nieuwe besluit in werking.

De minister stipt de belangrijkste elementen aan. Voor meer gedetailleerde informatie over het nieuwe BOF-besluit verwijst de minister naar de beleidsbrief .

Vooreerst is er de nieuwe sleutel voor de verdeling tussen de universiteiten van de overheidsbijdrage aan de Bijzondere Onderzoeksfondsen. Zoals aangekondigd in de beleidsnota wenst de minister dat bij die verdeling naast de onderzoekscapaciteit, meer rekening wordt gehouden met de omvang en de zichtbaarheid van het verrichte onderzoek. Zij heeft aan de VLIR gevraagd hierover een voorstel te formuleren.

De VLIR stelde voor om enerzijds de drie elementen die in het verleden werden gebruikt te handhaven, namelijk de werkingstoelagen, het aantal tweede cyclusdiploma's en het aantal doctoraatsdiploma's. Wel vroegen de universiteiten het relatieve gewicht van het aantal doctoraatsdiploma's te verhogen. Daarnaast stelde de VLIR voor om in een eerste fase het aantal publicaties verschenen in tijdschriften die zijn verwerkt voor de Web of Science te gebruiken samen met het aantal verwijzigingen naar die publicaties voor zover die zijn opgenomen in dit bibliografisch bestand. Hierbij geldt de beperking dat slechts rekening wordt gehouden met werk verschenen in tijdschriften uit de natuur- en levenswetenschappen en de basisdisciplines van de technische wetenschappen. Dit VLIR-voorstel werd in het ontwerp-besluit opgenomen.

Het Vlaams steunpunt voor O&O-statistieken is ondermeer belast met de aanmaak van de onderliggende bibliometrische gegevens die in de verdeelsleutel worden gebruikt. Dit gebeurt op een volledig transparante manier. In de stuurgroep van dit steunpunt zetelen vertegenwoordigers van alle Vlaamse universiteiten. In de procedure voor de aanmaak van de bibliometrische data, werd een verificatieronde ingebouwd om aan alle instellingen toe te laten de gegevens na te kijken en eventueel aan te vullen of te corrigeren. Recent werden de definitieve gegevens medegedeeld. Ondermeer op basis hiervan heeft de administratie de BOF-sleutel vastgelegd voor het verdelen van de overheidsbijdrage aan de Bijzondere Onderzoeksfondsen. Die overheidsbijdrage is ingeschreven in de begroting van 2003. Ten opzichte van de vroegere sleutel zijn er een aantal verschuivingen, met als blikvangers een daling van het procentueel aandeel van de RUG en een stijging van dat van de Universiteit Antwerpen en van de VUB.

De minister maakt hier een aantal kanttekeningen bij, die zij reeds gedeeltelijk heeft geformuleerd als antwoord op een interpellatie van de heer Holemans.

Ten eerste gaat het om een verdeelsleutel die de overheid gebruikt om onderzoeksmiddelen tussen de instellingen te verdelen, niet om het werk van individuele onderzoekers te beoordelen of te financieren. Het is en blijft de autonomie van elke universiteit om binnen het kader van het BOF-besluit de interne besluitvorming te organiseren over de besteding van de haar toegekende middelen.

Ten tweede kunnen, zelfs als we ons beperken tot bovenvermelde disciplines, de bibliometrische gegevens die in de sleutel zijn verwerkt, ongetwijfeld worden verfijnd. De VLIR heeft hier een werkgroep mee belast en indien er een consensus wordt bereikt over een aanpassing is de minister bereid in de loop van volgend jaar op dit punt aan de regering een herziening van het BOF-besluit voor te stellen.

Ten derde betreurt de minister dat de sleutel geen rekening houdt met het onderzoek dat in de cultuur- en gedragswetenschappen wordt verricht. De minister stelt vast dat er momenteel hier ook internationaal geen kwantitatieve indicatoren die steunen op een brede consensus van de onderzoekers uit de betrokken disciplines beschikbaar zijn. De universiteiten staan dus voor de uitdaging om, in het kader van hun eigen onderzoeksbeleid, hiervoor aan de overheid voorstellen te doen.

Met het interuniversitair financieringskanaal voor onderzoek, het FWO-Vlaanderen, sluit de Vlaamse regering een beheersovereenkomst af. De uitvoering hiervan wordt beoordeeld en de resultaten van die beoordeling vormen mee de basis voor het voorbereiden van een nieuwe overeenkomst. Naar analogie hiermee, heeft de minister ervoor geopteerd om het universitair onderzoeksmanagement en de werking van de Onderzoeksraden eveneens regelmatig te laten evalueren. In het ontwerp van besluit is ingeschreven dat dit om de acht jaar moet gebeuren waarbij de eerste beoordeling volgend jaar zal worden uitgevoerd.

De minister is er zich van bewust dat er in de regelgeving een te groot aantal evaluaties van verschillende aspecten van de universitaire werking staan ingeschreven en dat er bij de onderzoekers een zekere evaluatie-moeheid aan het ontstaan is. De minister heeft er daarom voor geopteerd dat de doorlichting op meso niveau gebeurt, m.a.w. dat vooral aandacht wordt besteed aan verschillende aspecten van het onderzoeksbeleid van de instellingen en aan de wisselwerking hierbij met de overheid. Op die manier zijn er geen nieuwe bevragingen binnen de instellingen noodzakelijk. Bij die analyse zal er trouwens gekeken worden naar het geheel van de regelgeving inzake kwaliteitsbeoordeling en naar mogelijk dubbelgebruik en hiaten hierin.

Voor het FWO-Vlaanderen, het tweede financieringskanaal voor het grensverleggend onderzoek werd de doorlichting van de afgelopen beheersovereenkomst uitgevoerd door het Centrum voor Wetenschaps- en Technologiestudies van de Universiteit Leiden. Als synthese van de bekomen resultaten kan gesteld worden dat zeker de voorbije vijf jaar het FWO grote inspanningen heeft gedaan om de kwaliteit van het beoordelingsproces van onderzoeksvoorstellen en aanvragen voor onderzoeksmandaten aanzienlijk te verbeteren. Het wetenschappelijk profiel van de leden van de verschillende wetenschappelijke commissies is opmerkelijk verbeterd en progressief besteedt het FWO ook steeds meer aandacht aan de ex post beoordeling van uitgevoerde onderzoeksprojecten. Ook leert de analyse dat de 'bottom up' benadering van het FWO-Vlaanderen aan het trans- en interdisciplinair onderzoek dezelfde slaagkansen geven als aan monodisciplinair werk. Uit de studie blijkt wel een scherpe competitie voor projectfinanciering binnen elk van de onderzoeksdisciplines, maar we zien slechts een beperkte competitie tussen disciplines onderling. Dit wordt grotendeels verklaard door de moeilijkheid om de wetenschappelijke waarde van onderzoeksvoorstellen uit sterk verschillende domeinen onderling te vergelijken. Toch is de minis-

ter van oordeel dat het FWO-Vlaanderen op dit punt zijn beleid kan verbeteren.

Ondermeer op basis van de resultaten van deze studie en van het vijfjarenplan van het Fonds, werd met deze instelling onderhandeld over een nieuwe beheersovereenkomst.

In die overeenkomst krijgen volgende punten bijzondere aandacht :

– een grotere competitie tussen de verschillende wetenschapsdomeinen bij de financiering van onderzoeksprojecten ;

– het progressief uitbouwen van een volwaardige financieringslijn voor middelgrote apparatuur ;

– het opleggen van een reeks performantie-indicatoren aan het FWO-Vlaanderen, waaronder afspraken m.b.t. het verder optrekken van het wetenschappelijk profiel van de leden van de wetenschappelijke commissies, en de aansluiting van het FWO-Vlaanderen bij het actieplan e-government van de Vlaamse regering ;

– een sterkere inschakeling van deze instelling in de initiatieven van de European Science Foundation ;

– het uitbesteden aan het FWO-Vlaanderen van de wetenschappelijke evaluatie van de projectvoorstellen die worden ingediend in het kader van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek.

De besprekingen met het FWO-Vlaanderen zijn in een laatste fase en zodra de begroting 2003 is goedgekeurd, zullen ze worden afgerond. Na de goedkeuring van de nieuwe beheersovereenkomst door de Vlaams regering, zal de minister het eindrapport van de beoordeling van de wetenschappelijke werking van het FWO-Vlaanderen aan het Parlement overmaken.

3. De bilaterale wetenschappelijke samenwerking

Binnen haar bevoegdheid om een zelfstandig buitenlands beleid te voeren, startte de Vlaamse regering in 1995 met het programma voor Bilaterale Wetenschappelijke en Technologische Samenwerking. Dit programma beoogde de samenwerking te stimuleren tussen de onderzoeksgroepen van de Vlaamse universiteiten, VITO, IMEC en ITG enerzijds en onderzoekers uit een beperkt aantal door de regering aangeduide landen anderzijds.

In het kader van de vermindering van de regelgeving en de afbouw van kleine, centraal beheerde financieringskanalen voor onderzoek, besliste de Vlaamse regering dit programma te hervormen, waarbij de doelstellingen worden behouden maar het beheer sterk wordt vereenvoudigd.

Voortaan wordt voor elk partnerland niet langer jaarlijks maar om de twee jaar een oproep georganiseerd om voorstellen in te dienen. In het totaal heeft de regering acht landen geselecteerd : China, Hongarije, Roemenië, Zuid-Afrika, Chili, Polen, Rusland en Tsjechië. In vergelijking met het aflopend programma voor bilaterale wetenschappelijke en technologische samenwerking zijn de twee laatste landen aan de lijst toegevoegd. Elk jaar wordt met vier landen de oefening gedaan.

De verplichting dat in een project steeds twee Vlaamse instellingen dienen samen te werken wordt niet langer behouden, maar de mogelijkheid blijft natuurlijk wel bestaan. De projecten zijn immers te beperkt in omvang om binnen Vlaanderen op een zinvolle manier een interuniversitaire samenwerking als verplichting te kunnen opleggen.

Behoudens een voorafname voor het ITG, VITO en IMEC, worden de beschikbare middelen voor de bilaterale wetenschappelijke samenwerking toegevoegd aan de Bijzondere Onderzoeksfondsen van de universiteiten, maar met behoud van hun bestemming.

De selectieprocedure werd eveneens herzien, waarbij een evenwicht diende te worden gezocht tussen een zo groot mogelijke autonomie van de instellingen en de taak van de Vlaamse overheid. Deze is immers verantwoordelijk voor de contacten met de overheden van de partnerlanden en ziet er tevens op toe dat naast de financiering door de Vlaamse instellingen, de door het partnerland toegezegde middelen voor de geselecteerde projecten ook daadwerkelijk ter beschikking worden gesteld.

In het kader van een oproep kunnen onderzoekers verbonden aan de Vlaamse universiteiten en onderzoeksinstellingen voorstellen indienen bij hun instellingen die ze met een partnerland wensen uit te voeren. De collega uit dit land dient het voorstel eveneens in bij zijn bevoegde instanties. In Vlaanderen beoordeelt elke instelling de bij haar ingediende projectvoorstellen en rangschikt ze. Het partnerland maakt ook haar selectie en rangschikt de voorstellen naar prioriteit. Bij de onderhandelingen met het partnerland worden de sets van gerangschikte voorstellen vergeleken. Projecten die in een Vlaamse instelling in tweede orde worden

geklasseerd, kunnen slechts in aanmerking komen na uitputting van de voorstellen die door het partnerland voor financiering in eerste orde worden voorgedragen, en omgekeerd.

De besprekingen met de partnerlanden worden gevoerd door een Vlaamse delegatie bestaande uit én de administratie Wetenschap en Innovatie én de universiteiten, onderzoeksinstellingen en Vlaamse wetenschappelijke instellingen die hieraan wensen deel te nemen.

4. Het beleidsrelevant onderzoek

Elke minister beschikt voor zijn of haar beleidsdomein over middelen om korte termijn beleidsgericht onderzoek te laten uitvoeren. Om te anticiperen en snel te kunnen inspelen op de nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en uitdagingen heeft de Vlaamse regering echter ook nood aan beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek, dat gericht is op een langdurige en diepgaande reflectie over huidige en toekomstige beleidsproblemen. De oprichting van de Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek komt aan deze nood tegemoet.

Met de erkenning en de financiering van de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek streeft de Vlaamse regering naar :

– een structurele onderzoeksfinanciering rond prioritaire beleidsthema's ;

– een stabiliteit in het wetenschappelijk onderzoek binnen een duidelijk vastgelegd contractueel kader ;

– een wetenschappelijke onderbouwing van het beleid door het structureel inpassen van het wetenschappelijk onderzoek in de beleids- en beheerscyclus ;

– de bevordering van de multidisciplinariteit binnen het beleidsrelevant onderzoek ;

– de toegankelijkheid van de beschikbare knowhow en de overdracht van deze kennis naar de Vlaamse overheid.

Dit initiatief biedt bovendien aan een aantal hoogstaande Vlaamse onderzoeksgroepen de mogelijkheid een kritische kennismassa uit te bouwen. Tevens beschikken die onderzoeksgroepen voor het eerst over een voldoende langlopende en structurele financiering om jonge onderzoekers in staat te stellen in de betrokken domeinen een doctoraatsproefschrift voor te bereiden. Zo bouwt Vlaanderen een kennispotentieel op waarop in de toekomst beroep kan worden gedaan bij de analyse van beleidsproblemen.

Alle steunpunten gingen eind 2001 of begin van 2002 van start. De beheersovereenkomsten lopen einde december 2006 af. In de overeenkomsten worden de te realiseren doelstellingen en de beschikbare middelen vastgelegd. Zowel tijdens de uitvoeringsperiode als bij de beëindiging van de beheersovereenkomsten zijn evaluatieprocedures voorzien. Uiterlijk zes maanden voor het einde van het voorlaatste jaar beslist de Vlaamse regering over de eventuele verlenging van een thema. Bij de verlenging ervan wordt een nieuwe oproep gepubliceerd.

Elk steunpunt valt onder de verantwoordelijkheid van de functioneel bevoegde minister(s). De minister van onderwijs en vorming heeft een coördinerende taak en staat in voor de globale opvolging van de steunpuntwerking. In eerste instantie wordt elk steunpunt opgevolgd door een stuurgroep waarin ondermeer vertegenwoordigers van de functioneel bevoegde ministers en hun administraties zetelen evenals een vertegenwoordiger van de administratie Wetenschap en Innovatie.

Om de opstartfase van de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek te stroomlijnen en aan de promotoren toe te laten zo optimaal mogelijk de beschikbaar gestelde middelen aan te wenden, besliste de Vlaamse regering dat 2001 en 2002 als één werkingsjaar worden beschouwd. Er wordt voor die periode dus ook slechts één rapportering verwacht. Hiervoor heeft de Vlaamse regering reeds principieel een ontwerp van besluit houdende aanpassing van het besluit van 23 februari 2001 op de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek goedgekeurd. Na de definitieve goedkeuring van dit ontwerpbesluit, worden op basis hiervan de lopende beheersovereenkomsten aangepast. Ook werden begrotingstechnisch de nodige maatregelen genomen om de financiering van de steunpunten vlot te laten verlopen.

De minister besluit met de hervorming van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek. De regering heeft beslist dat het besluit van 7 september 1994 dat hiervoor het regelgevend kader vastlegt moet worden herzien om te komen tot een grotere doorzichtigheid en een efficiëntere aanwending van de middelen. De minister wenst hierbij onder meer de beleidsgerichte en de wetenschappelijke beoordeling van onderzoeksprojecten strikter te scheiden dan in het

verleden het geval was. De wetenschappelijke beoordeling zal aan het FWO-Vlaanderen worden toevertrouwd dat hierbij dezelfde strikte criteria zal moeten hanteren als deze die het gebruikt bij de evaluatie van bij haar ingediende aanvragen. Momenteel werkt de minister voor het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek een nieuw besluit uit dat begin volgend jaar voor principiële goedkeuring aan de regering zal worden voorgelegd.

III. ALGEMENE BESPREKING

1. Budgettaire middelen en de "Barcelonanorm"

De heer Dirk Holemans stelt dat de objectieven die bij het begin van de regeerperiode werden gesteld aangaande het wetenschappelijk en technologisch innovatiebeleid allemaal zijn gerealiseerd. Die objectieven waren : een adempauze in de stijging van de budgetten om een en ander te kunnen evalueren, transparantie in de regelgeving, herstel van het evenwicht tussen basisonderzoek en toegepast en economisch gericht onderzoek en tenslotte aandacht voor maatschappelijke noden.

De heer Holemans stelt dat de adempauze en evaluatie inzake de budgettaire middelen uiteindelijk hebben geleid naar een nieuwe inspanning om tot een investering van drie procent van het bruto regionaal product in wetenschappelijk en technologisch innovatiebeleid te komen. Dit is de zogenaamde Barcelonanorm van de Europese Unie, die stelt dat drie procent van het bruto binnenlands product in onderzoek en ontwikkeling moet worden geïnvesteerd.

De heer Dirk De Cock merkt op dat er nog een grote inspanning moet gebeuren om de drie procent norm van Barcelona te behalen.

De heer Luc Van den Brande stelt dat het onderzoek van vandaag van zeer groot belang is voor de welvaart van morgen. Vandaar dat de inspanning voor de verhoging van de budgetten voor wetenschappelijk onderzoek moet worden toegejuicht. Hij benadrukt het belang van het behalen van de Barcelonanorm. Men gaat er daarbij van uit dat twee derde van de inbreng van de privébedrijven moet komen en een derde van de overheid.

De heer Van den Brande rekent voor of die norm met de vooropgestelde verhoging wordt bereikt. In haar communicatie stelt de regering het voor alsof nog meer bijkomende middelen worden uitgetrokken voor innovatie. Men zou uit die communicatie kunnen opmaken dat er 60 miljoen euro per jaar extra zal worden geïnvesteerd. Dit is volgens de spreker een misleidend beeld.

Het heeft meer dan drie jaar geduurd vooraleer de regering, volgens de heer Van den Brande heeft ingezien dat het nodig was een bijkomende inspanning te doen. De afgelopen periode heeft de regering zich slechts met evaluaties van de bestaande initiatieven beziggehouden. De bijkomende inspanning die nu wordt gedaan, wordt door de regering echter voorgesteld alsof die voldoende is om de doelstelling van de Barcelonanorm te behalen tegen 2010. Uit een analyse van de begroting blijkt volgens de heer Van den Brande echter dat de voorgestelde inspanning verre van toereikend is.

Voor wat organisatie afdeling 71 betreft, stelt men volgens de heer Van den Brande vast dat, als men alles optelt, er een daling is van de kredieten als men 2002 en 2003 met elkaar vergelijkt. De budgetten dalen van 396,7 miljoen euro in 2002 naar 390,9 miljoen euro in 2003. Bovendien bevat die organisatieafdeling een aantal bijkomende overgehevelde federale kredieten tengevolge van het Lambermontakkoord, zoals bijvoorbeeld de middelen voor landbouwonderzoek. Die overheveling heeft dus geen enkele toegevoegde waarde aangebracht voor dit deel van de begroting. Volgens de heer Van den Brande levert de Vlaamse regering dus geen bijkomende inspanning.

De heer Van den Brande stelt wel de stijging van de beleidskredieten met 24 miljoen euro vast, als men naast organisatieafdeling 71 ook een aantal andere kredieten meetelt, die ook met onderzoek en ontwikkeling te maken hebben, zoals de stijging van de werkingstoelagen voor de universiteiten, een stijging van de BOF en eenmalige middelen op de begroting van economie voor de vier excellentieprogramma's. De structurele inhaaloperatie die in de periode '95-'99 is uitgevoerd, had alleen betrekking op organisatieafdeling 71 en dit gebeurde zonder het kunst-en vliegwerk dat volgens de heer Van den Brande deze begroting kenmerkt. Er was in die periode dus geen opsmuk van de cijfers nodig.

De heer Van den Brande besluit hieruit dat men uit het begrotingsdocument niet kan afleiden dat er werkelijk een stijging van 60 miljoen euro zou zijn voor de kredieten voor wetenschapsbeleid. Hetgeen door de regering wordt voorgesteld, is gewoon een andere manier van voorstellen in de begroting van reeds lang besliste, maar nog niet uitgevoerde kredieten. Het structureel krediet binnen de begroting 2002 van 66 miljoen euro, gaat eigen-

lijk over maar 41 miljoen euro structurele kredieten aangevuld met 25 miljoen euro uit het fonds voor eenmalige uitgaven.

Wat de regering de wetenschapssector voorhoudt, klopt volgens de heer Van den Brande dus niet met de werkelijkheid. Er bestaat geen horizontaal programma wetenschapsbeleid, alhoewel de afspraak was om tot transparantie te komen. Alleen met zo'n horizontaal programma zou het duidelijk zijn wat de echte verschuivingen binnen de begroting ten bate van het wetenschapsbeleid zijn.

Bovendien, zo stelt de heer Van den Brande, stelt de regering het zo voor dat die zogenaamde bijkomende inspanning van 60 miljoen euro voldoende is om de doelstellingen van Barcelona te behalen tegen 2010. Dat is volgens de spreker helemaal niet het geval.

Hij maakt hiervoor een korte berekening. Drie procent van het bruto regionaal product van Vlaanderen betekent 4,42 miljard euro per jaar. De overheid moet daarvan een derde voor zijn rekening nemen, hetgeen overeenkomt met een bedrag van 1,47 miljard euro per jaar. Dit bedrag moet gehaald worden tegen 2010. Maar er moet ook rekening worden gehouden met een groei van het BRP van ongeveer 1,5 procent per jaar. De inspanning van de overheid in 2010 zou dan tussen de 1,7 en 1,8 miljard euro per jaar moeten liggen.

Volgens de heer Van den Brande moet er jaarlijks ongeveer een kleine 70 miljard Belgische frank worden besteed aan rechtstreekse inbreng in het wetenschapsbeleid. Op dit ogenblik wordt er volgens de begroting voor 2002 37,3 miljard Belgische frank besteed. Om die quasi verdubbeling te bereiken is een bijkomend inspanning van ongeveer 95 miljoen euro per jaar nodig, wat heel wat meer is dan de door de regering vooropgestelde 60 miljoen euro. De VRWB berekent zelf dat er 93 miljoen euro nodig is.

Dit bedrag moet gesteld worden tegenover de reële bedragen in het begrotingsontwerp voor 2003 van slechts 41 miljoen euro die volgens de visie van de heer Van den Brande structureel worden ingebracht, terwijl er structureel 95 miljoen euro extra nodig is. De Vlaams Gemeenschap doet dus volgens de heer Van den Brande minder dan de helft van de inspanning, die nodig is om de Barcelonanorm te halen.

Bovendien stelt de heer Van den Brande dat bij het onderhandelen van het Innovatiepact snel duidelijk zal worden dat de benodigde middelen zullen ontbreken. Men kan de industrie wel provoceren tot een grotere investeringsinspanning, maar daartegenover moet de overheid ook zijn verantwoordelijkheid nemen en haar deel van de inspanning ten volle uitvoeren.

In het kader van het bereiken van de Barcelonanorm merkt de heer Vanleenhove op dat de overheidsinbreng in het wetenschapsbeleid in 2002 0,65 procent van het BRP bedroeg. Hoeveel zal dat zijn in 2003 ?

Over die berekeningen merkt minister Van Mechelen op dat een zuiver debat over de hoogte van de vereiste budgettaire inspanning slechts mogelijk is als er een meetinstrument wordt ontwikkeld, waarmee iedereen het eens is. Dit betekent dat het voor iedereen duidelijk en aanvaard moet zijn welke kredieten men nu tot het wetenschapsbeleid rekent. Er zou een instantie moeten zijn, die zich bezighoudt met het vastleggen van de normen om de Barcelonanorm te bereiken. In het Innovatiepact kan men zich dan akkoord verklaren over de analyse van de cijfers, met de norm die wordt vastgelegd en met het traject dat moet worden afgelegd om de norm te bereiken. Hiermee wordt ook geantwoord op de opmerkingen van de heer Van den Brande.

Voor de minister is het dus zeer belangrijk dat er een goed meetinstrument komt om te kunnen vaststellen hoeveel er in Vlaanderen wordt geïnvesteerd in het wetenschapsbeleid. Volgens de minister bereikte de Vlaamse Gemeenschap een investeringsniveau van 0,67 procent van het BRP, en zou dit in 2003 stijgen naar 0, 73 procent.

2. Transparantie en Beter Bestuurlijk Beleid

Transparantie en vereenvoudiging zijn volgens de heer Dirk Holemans voor een groot stuk gerealiseerd, onder andere door de heroriëntering van het beleidsgericht onderzoek naar de steunpunten. Dit is een hele verbetering tegenover de ondoorzichtige hoeveelheid van projecten die vroeger door de universiteiten werden ingediend.

De heer Julien Librecht stelt vast dat de Vlaamse regering in februari 2002 haar goedkeuring heeft gehecht aan een organigram dat de transparantie en de coherentie van het beleid moest waarmaken, zodat er een duidelijker zicht zou komen op het aanwenden van mensen en middelen in het wetenschapsbeleid. Is dit ondertussen geïmplementeerd ?

De heer Luc Van den Brande stelt vast dat alle beleidssectoren het belang van onderzoek en ontwikkeling inzien. Daarom is het essentieel dat er een goede coördinatie tussen de verschillende sectoren bestaat. De versnippering in het wetenschapsbeleid is vrij groot, volgens de heer Van den Brande. Hij vermeldt in dat verband de nieuwe bijkomende bevoegdheden van minister Gabriëls met betrekking tot innovatie, meer bepaald de projecten als Flanders Drive, Flanders' Mechatronics, het Vlaams Huis van de Logistiek en het Incubatiepunt geo-informatie.

Het FWO is volgens de heer Van den Brande een goed kanaal voor het beleid, hetgeen wordt bevestigd door de VRWB en de bedrijfswereld. Er is wel een probleem van de versnippering van de middelen, hetgeen tegenstrijdig is aan het basisdecreet op het IWT en de drie uitvoeringsbesluiten die erop gebaseerd zijn. Aan die versnippering moet worden geremedieerd.

De heer Van de Brande vraagt welke beslissing er genomen is door de Vlaamse regering over het toekomstige statuut van het IWT, FWO en VITO. Dit worden blijkbaar IVA's. Volgens de heer Van den Brande leidt dit onherroepelijk naar de politisering van de instellingen die zich bezighouden met onderzoek en ontwikkeling. Wat zal dit in de praktijk betekenen ? Het gaat hier niet zomaar om een organisatorisch-technische aanpassing. In een EVA is er een Raad van Bestuur en een afgevaardigde beheerder, die rapporteert aan de Raad van Bestuur. De koppeling met de Vlaamse regering gebeurt door middel van een beheersovereenkomst, waarin de autonomie van de instelling bij het uitvoeren van zijn opdrachten wordt bewaakt. De heer Van den Brande vraagt zich hierbij af of het denkbaar is dat bijvoorbeeld het FWO als IVA niet langer aan de Vlaamse administratie is verbonden, maar rechtstreeks aan de minister. Wat kunnen daarvan de consequenties zijn ? De aansturing van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, zal dan rechtstreeks gebeuren door de betrokken minister. Volgens de heer Van den Brande betekent dit een regelrechte politisering van een belangrijk instrument van het onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid. Volgens de heer Van den Brande kadert dit in de politiek van de Vlaamse regering om het middenveld aan de kant te zetten.

Ook de heer Vanleenhove vraagt zich af of de IVA-structuur voor het FWO niet gaat leiden tot een politisering van het Fonds. Het raadgevend comité van die IVA zal niet zwaar genoeg wegen om tegen het politieke beslissingsniveau, i.c. de minister, op te wegen.

Volgens de heer Vanleenhove is het FWO een instelling sui generis. De gelden van het FWO gaan naar de universiteiten en naar de KMS. Dat betekent dat de besteding ervan daar wordt gecontroleerd door de regeringscommissaris. Er is ook een controlemogelijkheid in de Raad van Bestuur van het FWO omdat er twee ambtenaren-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in zetelen samen met een afgevaardigde van de minister en een inspecteur van financiën. Men had evengoed voor een EVA structuur kunnen opteren, waarbij men de garantie heeft van een veel grotere zelfstandigheid, en de facto een voortzetting van de huidige situatie. Heeft de regering al een definitief besluit genomen ?

Minister Vanderpoorten verklaart dat het voorstel is dat het FWO een IVA met rechtspersoonlijkheid zou worden. Daardoor wordt het een zelfstandig agentschap dat onderworpen is aan het gezag van de Vlaamse regering, met een operationele autonomie. Er kan een raadgevend comité worden opgericht, hetgeen bij een instelling als het FWO zeer waarschijnlijk zal gebeuren. Operationele autonomie betekent volgens het voorontwerp dat een en ander op een uniforme wijze wordt geregeld en dat een aantal zaken aan enkele minimale normen moeten voldoen zoals de vaststelling en wijze van de organisatiestructuur, aanwending van de beschikbare middelen, de wijze waarop de Vlaamse regering gebruik kan maken van zijn hiërarchisch gezag, enzovoort. In de memorie van toelichting bij artikel 7 van het voorontwerp staat dat de operationele autonomie van het agentschap essentieel is, maar waarbij er een hiërarchische band is met de Vlaamse regering. De wijze waarop de Vlaams regering van die hiërarchische bevoegdheid gebruik maakt, zal door de Vlaamse regering op uniforme wijze worden uitgewerkt. Die delegaties zullen in elk geval operationele autonomie aan het agentschap moeten verlenen, voor de aangelegenheden die in het decreet vermeld zijn. Die moeten toelaten dat het agentschap op autonome wijze zijn beleidsuitvoerende taken kan uitvoeren, zonder interferentie van het politieke niveau. Dit schept volgens de minister waarborgen tegen een politisering van de werking van het agentschap.

Minister Van Mechelen zegt dat in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid is beslist 13 kerndepartementen op te richten. Er is daarbij lang gedebateerd over wat men met wetenschapsbeleid zou gaan doen. Wetenschapsbeleid krijgt uiteindelijk een eigen kerndepartement, om de versnippering in het beleid weg te werken. Vanaf 2004 komt er dus één minister van wetenschapsbeleid.

Over de IVA/EVA discussie zegt de minister nog dat er ook vanuit het VITO heel wat vragen zijn gesteld naar de toekomstige structuur. Voor de rest is het nu aan het parlement om het debat over het Beter Bestuurlijk Beleid ten gronde te voeren. Het voorstel van de regering in elk geval is de IVA-structuur te gebruiken.

Minister Van Mechelen stelt dat bij zijn aantreden de beheersovereenkomsten met het VITO, het FWO en het IWT verlopen waren. Het was dus tijd voor een evaluatie, met het oog op het afsluiten van nieuwe beheersovereenkomsten. De drie instellingen zijn volgens de minister alle als vrij goed geëvalueerd. Met de nieuwe beheersovereenkomsten is er voor de instellingen nu weer voor vijf jaar stabiliteit.

Over de rol van het parlement stelt de minister dat het voor hem belangrijk is dat er over de partijgrenzen heen naar een consensus wordt gestreefd over het wetenschapsbeleid. Bovendien moet hetgeen wordt uitgetekend ook legislatuuroverschrijdend zijn omdat er engagementen worden aangegaan die op de lange termijn zullen spelen.

Minister Vanderpoorten beaamt dat er heel wat evaluaties zijn gebeurd. Maar men moet op die evaluaties kunnen terugvallen als er beslissingen voor het toekomstige beleid moeten worden genomen.

Minister van Mechelen stelt ook dat de nieuwe VRWB, die ook in de loop van het volgende jaar moet zijn samengesteld, zich meer pro-actief zal moeten profileren en zelf een aantal voorstellen formuleren, bijvoorbeeld over het beleid naar de IT-sector. De VRWB zal dus ook meer betrokken worden bij het uittekenen van het innovatiebeleid voor de middellange en de lange termijn. Desnoods moet de ondersteuning van de VRWB hiervoor versterkt worden.

3. Innovatiepact

In verband met de aangekondigde afsluiting van een innovatiepact, stelt de heer Dirk Holemans dat hierover een inhoudelijk debat moet worden gevoerd en dat het parlement hierin een duidelijke rol te spelen heeft.

In verband hiermee verwijst de heer Holemans ook naar het recent door de Vlaamse regering goedgekeurde klimaatsplan, waarin een aantal doelstellingen zijn opgenomen, die naast maatschappelijk veranderingen ook een aantal doelen op het vlak van wetenschappelijke innovatie stelden. De vraag hierbij is in hoeverre een innovatiepact zal tegemoetkomen aan dit soort doelstellingen van duurzame ontwikkeling.

De heer Van den Brande ondersteunt wel de inspanningen om tot een innovatiepact te komen, alhoewel hij stelt dat dit niet alleen over innovatie, maar ook over het gehele domein van onderzoek en ontwikkeling moet gaan. Hij zegt zelf al herhaaldelijk te hebben gepleit voor het tot stand komen van een dergelijk pact tussen de overheid, de universiteiten en het bedrijfsleven. Het is blijkbaar de bedoeling dit pact te finaliseren tegen de nieuwe technologiedagen, gepland voor eind maart 2003. Maar de heer Van den Brande stelt dat ook het parlement bij het tot stand komen van het pact betrokken moet worden.

De heer Gilbert Vanleenhove benadrukt eveneens de noodzaak van het tot stand komen van een innovatiepact. In feite is die naam te beperkt omdat het niet alleen over toegepast onderzoek met een economische finaliteit gaat, maar over een ruimer gebied van het wetenschapsbeleid.

Minister Van Mechelen antwoordt dat het Vlaams Parlement ter gelegener tijd zal worden betrokken bij de inhoudelijke discussies over het innovatiepact. Er is afgesproken met de partners, die betrokken zijn bij de bespreking van het innovatiepact, dat er een aantal principes op papier zouden worden gezet voor het einde van 2002. Dat moet leiden tot een discussienota, die in een werkgroep wordt besproken. Midden februari 2003 is er dan een nieuwe plenaire vergadering van alle bij de voorbereiding van het pact betrokken partners. Dit gebeurt in het kader van de voorbereiding van de eerste Vlaamse Technologiedag, die kan worden beschouwd als de opvolger van het vroegere Flanders Technology International. Tegen die Technologiedag zou het Innovatiepact al in zijn min of meer definitieve vorm zijn gegoten.

De minister stelt vast dat iedereen positief staat tegenover het tot stand komen van een innovatiepact. Dit hoeft volgens de minister niet "Innovatiepact" te heten. Het mag een benaming hebben die verder gaat dan louter innovatie. Het gaat om meer dan hetgeen er is opgenomen in programma 71. Meerdere ministers en departmenten zijn erbij betrokken. Een voorbeeld is de expansiesteun, waaruit middelen vrijkomen die naar de opleiding zullen gaan in de vorm van opleidingscheques. Hierover is er een samenwerkingsakkoord gesloten voor de steun aan de vier grote projecten Flanders Drive, Vlaams Huis van de Logistiek, Incubatie-

punt Geo-informatie en Flanders' Mechatronics. Hiervoor is dertig miljoen euro uitgetrokken. Dit is geld dat wel degelijk naar onderzoek en ontwikkeling gaat.

4. Strategisch basisonderzoek en onderzoek met een economische finaliteit

De heer Dirk Holemans zegt dat het evenwicht tussen het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en het toegepast economisch gericht onderzoek, wordt hersteld door de stijging van de budgetten van de universiteiten via het Bijzonder Onderzoekfonds (BOF). De heer Holemans merkt nochtans op dat de recente uitlatingen van rector Oosterlinck van de KULeuven over de betrokkenheid van de bedrijven bij het innovatief onderzoek, ertoe kunnen leiden dat het oude onevenwicht terug te voorschijn komt. Te meer omdat de minister blijkbaar de rector hierin bijtreedt. Het lijkt erop dat men zich richt op het model van de Amerikaanse universiteiten, hetgeen volgens de heer Holemans niet het na te streven objectief mag zijn.

De heer Holemans acht dit een relevante oefening als ze gericht is op het stimuleren van een grotere mobiliteit tussen universiteit en het bedrijfsleven, maar dat moet ook worden uitgebreid tot een mobiliteit tussen universiteit en andere sectoren van de samenleving. Dat betekent dat het niet mag beperkt worden tot economisch relevante sectoren.

Minister van Mechelen antwoordt hierop dat men niet in de richting gaat van een Amerikaans model voor wat de samenwerking universiteiten-bedrijfsleven betreft. De denkpiste van rector Oosterlinck gaat in feite over een grote tussencategorie van onderzoekers, die onderzoek doen dat zich situeert tussen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en toegepast economisch gericht onderzoek. Het gaat daarbij om mandaatonderzoekers, die voor hun onderzoek een zekerheid van drie tot vijf jaar moeten kunnen krijgen voor toepassingsgericht onderzoek. Daarna moeten die onderzoekers terug naar de universiteit kunnen doorstromen om zich opnieuw aan fundamenteel wetenschappelijk onderzoek te wijden. Dit is nodig om bij het academisch personeel voldoende hoogstaande onderzoekers te kunnen behouden. Dit is het basisidee dat moet worden vertaald naar de praktijk. Volgens de minister moet daarbij dan worden opgelet dat men niet in oude zonden vervalt.

Minister Vanderpoorten stelt dat het evident is dat het verworven evenwicht tussen fundamenteel onderzoek en het onderzoek met economische finaliteit constant moet bewaakt worden.

De heer Dirk De Cock stelt dat in het regeerakkoord en in de beleidsnota het wetenschappelijk en technologisch innnovatiebeleid wordt opgesplitst in drie grote domeinen. De technologische innovatie werd volledig hertekend door de implementatie van het innovatiedrecreet. Het IWT werd daarbij opnieuw het enig loket in Vlaanderen voor onderzoek en ontwikkeling en steun aan de bedrijven. Het volume van steun van 237 miljoen euro voor onderzoek en ontwikkeling, betekent volgens de heer Dirk De Cock de grootste stijging van de laatste tien jaren.

Volgens de heer Dirk De Cock vormt het onderzoek op initiatief van de vorser nog altijd de sokkel voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Dat wordt tijdens deze legislatuur goed ondersteund door een tweesporenbeleid : verhoging van de onderzoeksbudgetten van de universiteiten en verhoging van de middelen van de onderzoeksfondsen.

Het strategisch basisonderzoek is volgens de zelfde spreker op middellange termijn gericht op een economische en/of maatschappelijke finaliteit. IMEC, VITO en VIB spelen hier volgens de spreker een belangrijke rol. De nieuwe beheersovereenkomst met het VIB geeft goede perspectieven. Ook de bijkomende inbreng bij IMEC is een noodzakelijk initiatief. Dit soort investeringen werkt blijkbaar bijzonder goed voor de universiteiten, maar ook voor de economische nawerking ervan.

De heer Dirk De Cock pleit ook voor een brug tussen technologische innovatie en het economisch beleid. Dit wordt verwezenlijkt door een aantal positieve projecten zoals het Vlaams Huis van de Logistiek, het kennisnetwerk Flanders' Mechatronics en het Incubatiepunt Geoinformatie.

De heer Librecht vraagt een stand van zaken van deze projecten. Meer in het bijzonder vraagt hij naar het voorstel van omkadering en van financiering van het Incubatiepunt Geoinformatie.

Minister Van Mechelen antwoordt dat het Incubatiepunt Geoinformatie in 2003 wordt opgestart en dat er 7,730 miljoen euro voor is uitgetrokken. De schat aan informatie die in de loop van het afgelopen decennium door GIS-vlaanderen is opgebouwd, gaat worden gebundeld en gevaloriseerd. Voor het Vlaams Huis van de Logistiek is een bedrag van 11,125 miljoen euro uitgetrokken. Voor Flanders' Mechatronics is er 11,145 miljoen euro beschikbaar.

De heer Vanleenhove vraagt verduidelijking over het landbouwkundig onderzoek. Dat is ingeschreven op het begrotingsprogramma 71.4 (basisallocatie 3168). Vanuit die basisallocatie komt het landbouwkundig onderzoek misschien een beetje in de verdrukking. Kan de minister de garantie geven dat dit niet zal gebeuren ?

Minister Van Mechelen antwoordt dat de middelen daarvoor terug te vinden zijn in programma 71.4 (BA 3161). Hier blijkt dat de middelen substantieel worden verhoogd. De doorlichting van dit budget zal nog dit jaar klaar zijn. Er is voorlopig nog niets beslist over nieuwe structuren. Het debat hierover zal ook met minister Vera Dua moeten worden gevoerd na die doorlichting. Ook op het vlak van het landbouwkundig onderzoek moet volgens de minister de output worden vergroot. De strenge normen die aan onderzoekers in andere sectoren worden opgelegd, moeten ook voor het landbouwkundig onderzoek gelden.

De heer Karlos Callens stelt dat een redelijk groot aantal innovaties eigenlijk mislukken. Dat betekent dus dat men steeds voorzichtig moet zijn met de investeringen in innovatieprojecten. Slechts 13 procent van de projecten kan uiteindelijk worden gecommercialiseerd. Dat betekent dat research zeer goed moet worden voorbereid. Dit is een taak van zowel de overheid als van de universiteiten. Maar het belangrijkste aspect is wel een gemotiveerd bedrijfsleven. België of Vlaanderen is op dat vlak eigenlijk te klein. De schaal is niet groot genoeg om zeer grote projecten op te zetten.

De heer Callens stelt vast dat de subsidiëring van het bedrijfsleven voor innovatie, hoger is in Vlaanderen dan in de andere landen van de Europese Unie. Op het vlak van publicaties scoort Vlaanderen erg hoog, met een achttal publicaties per tienduizend inwoners per jaar. Dus mag er niet geklaagd worden over de inspanningen die in Vlaanderen op het vlak van wetenschapsbeleid worden geleverd.

Er is wel een probleem op het vlak van de aanvraag van octrooien. De reden daarvoor is dat Vlaanderen vooral een KMO-regio is. De economische kracht van Vlaanderen komt niet zozeer voort uit de inbreng van de zeer grote bedrijven. Dat betekent in de praktijk dat er vooral werk wordt gemaakt van kleine innovaties.

Volgens de heer Callens moet er nog meer aandacht worden besteed aan de betrokkenheid van de bedrijven bij het innovatiebeleid.

De heer Callens stelt vast dat tegen 2006 er 106 miljoen euro meer wordt geïnvesteerd in het universitair onderzoek, dan in 2002

Volgens hem moet het strategisch basisonderzoek meer worden georiënteerd op praktische zaken : producten en diensten die rechtstreeks toepasbaar zijn in de economie

De spreker stelt ook dat voor de technologische innovatie de middelen wat meer moeten worden gespreid over de regio's, want elke regio heeft een eigenheid. Ze zouden ook aan een groter aantal bedrijven moeten worden besteed.

De heer Callens vraagt naar de stand van zaken in verband met de uitvoeringsbesluiten die bij het innovatiedecreet horen.

Minister Van Mechelen antwoordt dat het innovatiedecreet van 18 mei 1999 geleid heeft tot drie uitvoeringsbesluiten .

Het interface-besluit gaat slechts over een klein bedrag van 1, 3 miljoen euro, lopende over vijf jaar. Er zal continu aan monitoring worden gedaan. De middelen zullen worden verdeeld volgens de BOF-sleutel.

Het VIS-besluit (Vlaamse Innovatie Samenwerkingsverbanden) heeft als bedoeling transparantie te creëren en te komen tot coördinatie inzake alle initiatieven van innovatiestimulering. Vroeger werd er veel ad hoc geregeld, en zijn er een groot aantal goede projecten ontstaan. Het Rekenhof heeft hiertegen echter steeds zeer kritische opmerkingen geformuleerd, omdat er geen reglementair kader voor was. Het VIS-besluit moet daar nu voor zorgen. Er zijn daarvoor vier soorten projecten voorzien :

– projecten van collectief onderzoek ;

– projecten van technologische dienstverlening (de ondersteunende diensten) ;

– projecten van thematische innovatiestimulering (actie naar de diverse sectoren) ;

– projecten van subregionale innovatiestimulering (actie naar regio's).

Er zijn actueel 14 projecten ingediend van thematische innovatiestimulering, 7 projecten van subregionale innovatiestimulering, 23 projecten van technologische dienstverlening en 21 projecten van collectief onderzoek.

De minister besluit dat het VIS-besluit op kruissnelheid is gekomen en dat men nog een stijging van het aantal projecten mag verwachten.

Het financieringsbesluit regelt de doorstroming van de middelen naar de bedrijven. Het was de ambitie dat het IWT het aantal projecten van de KMO's op 24 maanden tijd zou verdubbelen. Dit was op zich reeds een vrij ambitieuze doelstelling. Op dit ogenblik zijn er reeds 448 projecten ingediend door 339 individuele KMO's. Er is 14, 1 miljoen euro vastgelegd. Er worden op maandbasis 25 tot 30 nieuwe dossiers ingediend, goed voor ongeveer 1 miljoen euro per maand. Volgens de minister zijn hier alle vooropgestelde doelstellingen bereikt.

De universiteiten beschikken volgens de heer Dirk De Cock niet over de noodzakelijke middelen om toepassingsgerichte kennis met de daarbij behorende intellectuele eigendomsrechten te creëren, met het oog op de valorisatie van het onderzoek. Daardoor wordt het potentieel van onze universiteiten in feite onderbenut. Inspelen op de mogelijkheden die het zesde Europese kaderprogramma biedt, kan hier misschien een oplossing aanreiken. Het is ook positief dat er binnenkort een besluit van de regering komt om aan de universiteiten financiële middelen te geven om op dit vlak een eigen beleid uit te bouwen.

Ook de heer Dirk Holemans heeft vragen bij de eigendomsrechten bij het O&O beleid.

Minister Van Mechelen antwoordt dat het een kwestie is van contractuele afspraken met de strategische alliantiepartners. Bijvoorbeeld de onderhandelingen van IMEC met zijn partners gaan over de claims die de beide partijen kunnen leggen op de onderzoeksresultaten. De minister zal hierover een document bezorgen. Het is duidelijk dat de alliantiepartners een substantiële return wensen voor de investering die zij doen in een onderzoeksproject. Het is voor het beleid belangrijk dat de return naar de Vlaamse ondernemingen wordt versterkt. De minister verwijst naar het voorbeeld van IMEC, waar er een zeer sterke stijging van het contractonderzoek is. Het is in zulk een situatie belangrijk dat ook de overheidsinbreng substantieel stijgt. Een inbreng van 25 procent is volgens de minister noodzakelijk, om als overheid voldoende te kunnen blijven wegen op de onderzoeksinstelling.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey vraagt naar het preciese bedrag van de dotatie aan IMEC.

Minister Van Mechelen antwoordt hierop dat de dotatie aan IMEC is opgetrokken tot 33,3 miljoen euro. Daarnaast is er de investering die IMEC zal doen voor de ontwikkeling van de pilootlijn, het nieuwe laboratorium en de infrastructuur voor de nieuwe siliciumschijven van 300 mm^2. Die schommelt tussen de 200 en de 250 miljoen euro, waarvan Vlaanderen er 37,2 miljoen euro voor zijn rekening neemt. De minister stelt dat, gezien de technologische ontwikkelingen een grote investering in IMEC nodig is. Het gaat hier om een risico-investering maar er wordt hier wel zeer zorgvuldig gehandeld door de Raad van Bestuur van IMEC.

De heer Luc Van den Brande vraagt of de rol van het IWT in het strategisch basisonderzoek aan herziening toe is.

Minister Van Mechelen antwoordt dat het strategisch basisonderzoek voorlopig onder de hoede van het IWT blijft, maar er is een mogelijkheid dat dit zou kunnen worden verzelfstandigd. Er moet onderzocht worden wat hierover op het terrein leeft.

Over het wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen, vraagt de heer Dirk De Cock, wat de toekomst van het HOBU-fonds is.

Minister Van Mechelen antwoordt dat het HOBU-fonds in twee luiken wordt opgesplitst. Een gedeelte zal via het BAMA decreet worden geregeld. Een ander gedeelte voor wat kennisoverdracht en financiering betreft, zal worden geregeld via een nieuw fonds voor de hogescholen beheerd door het IWT.

5. Evaluatie van het fundamenteel onderzoek

De heer Holemans merkt op dat de universiteiten steeds meer worden geconfronteerd met kwaliteitsmeting. Op zich is dat een goede zaak, maar er is een gevaar dat men voor die meting teveel terugvalt op een gemakkelijkheidsoplossing, namelijk de meting van het aantal publicaties en het aantal keren een publicatie wordt geciteerd in de wetenschappelijke literatuur. Uiteraard is publiceren een belangrijke opdracht voor onderzoekers, maar publiceren of geciteerd worden, zegt niet alles. Andere zaken moeten worden in aanmerking genomen voor kwaliteitsmeting zoals flexibiliteit in het personeelsbeleid, d.w.z. een grotere inzetbaarheid van universitaire medewerkers in andere domeinen van het maatschappelijk leven en omgekeerd.

Over de BOF zegt de heer Holemans dat uit de uiteenzetting van de minister blijkt dat voor de verdeling van de middelen rekening wordt gehouden met de onderzoeksprestaties en dat die worden geëvalueerd op basis van bibliometrische methodes, die echter vooral ingeburgerd zijn bij de exacte wetenschappen. Wordt fundamenteel onderzoek in bijvoorbeeld een cultuur- of gedragswetenschap, ook al zou dat aan de top staan op wereldniveau, met dit systeem dan niet benadeeld, omdat hier die bibliometrische methode om de prestaties te meten niet zo relevant is ?

De heer Holemans merkt ook op dat uit de doorlichting van het FWO blijkt dat inter- en paradisciplinaire projecten evenveel kansen van slagen hebben als monodisciplinaire projecten. Dat is een belangrijk gegeven.

De heer Vanleenhove stelt dat de doorlichting van het FWO in feite zeer positief was. Het blijkt dat het fonds een performante instelling is. Er was wel een opmerking over de indiening van de projecten, die via verschillende platforms gebeurt. De spreker stelt dat de basistoelage van het FWO niet is verhoogd, maar alleen geïndexeerd. Binnen die toelage is het niet mogelijk om aan bepaalde nieuwe vragen te beantwoorden. Er zijn nog wel wat middelen gekomen uit de gecommunautariseerde subsidies vanwege de Nationale Loterij. Is deze inbreng eenmalig of structureel ?

In elk geval zijn volgens de heer Vanleenhove de middelen van het FWO niet voldoende om een aantal stijgende kosten op te vangen. Bijvoorbeeld het wegvallen van de leeftijdsgrens van 24 jaar voor de toekenning van de beurzen, zal zorgen voor een zeer grote stijging van de uitgaven. Het gaat om ongeveer 775.000 euro per jaar. Een tweede probleem is de afbouw van de recuperatie van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid, wat zal zorgen voor een daling van de inkomsten van het Fonds van 2,2 miljoen euro. Dit zijn twee voorbeelden van bijkomende kosten, waarvoor de hogere toelage vanwege de Nationale Loterij niet voldoende zal zijn.

Hieruit besluit de heer Vanleenhove dat een nieuwe beheersovereenkomst met het FWO dringend is en dat er duidelijke afspraken moeten komen voor de lange termijnfinanciering.

Minister Vanderpoorten antwoordt dat het FWO goed is doorgelicht. Er komt een nieuwe beheersovereenkomst. Wat de middelen betreft, moet er gewezen worden dat die gestegen zijn door indexering, door de nieuwe ambtenaren CAO, door een verhoging van de middelen van de nationale loterij en door de overdracht van de post-docs. Op die manier wordt het probleem van de kostenstijging die door een grotere anciënniteit van de onderzoekers zal ontstaan opgevangen.

6. Wetenschapsvoorlichting en popularisering

Over wetenschapsvoorlichting en -popularisering stelt de heer Dirk Holemans dat er een effectiviteitsmeting zou moeten komen van het actieprogramma wetenschapsvoorlichting. De heer Holemans pleit ervoor dat dit programma meer vraaggestuurd vanuit de samenleving zou worden. Met andere woorden, het moet gericht zijn op het beantwoorden van de vragen die er in de samenleving bestaan over wetenschap en innovatie. Het programma is volgens de spreker teveel opgezet vanuit de visie van de wetenschappers zelf.

Er zijn ook specifieke acties opgezet om de jeugd, en meer in het bijzonder meisjes, meer te interesseren voor een wetenschappelijke studierichting. Is het effect hiervan gemeten ? Stijgt het aantal studenten ?

De heer Dirk De Cock vindt de popularisering van wetenschap en technologie eveneens een zeer belangrijke aangelegenheid. Dit wordt een volwaardige activiteit, onder andere door het organiseren van de Vlaamse technologiedagen eind maart 2003. Het technologisch kunnen van de Vlaamse industrie wordt wel een beetje te weinig in de kijker gezet bij het brede publiek. De technologiedagen moeten daar ook iets aan kunnen doen. Er moet aan het grote publiek ook duidelijk worden gemaakt dat de vele middelen die de overheid in wetenschappelijk onderzoek investeert, zich vertalen in concrete, dagelijks bruikbare toepassingen en producten.

Minister Vanderpoorten stelt dat het belangrijk is jonge mensen te blijven stimuleren om in het wetenschappelijk onderzoek te stappen. Het is niet alleen een kwestie van de te beperkte instroom van meisjes in de onderzoekssector. Het is ook van belang de aanvankelijke interesse die er bij grote groepen jongeren voor een onderzoeksloopbaan is, vast te houden. Er zijn daarvoor nog heel wat initiatieven nodig, maar het is zeker ook een werk van lange adem. Het is vooral belangrijk om met concrete voorbeelden aan te tonen waarom wetenschappelijk onderzoek zo belangrijk is.

7. Internationale samenwerking

De heer Luc Van den Brande zegt dat het verstandig is dat de bilaterale internationale samenwerking nu gefocust wordt op een aantal regio's. Maar hoe wordt er dan omgegaan met de stelling van minister Vogels, die bevoegd is voor ontwikkelingssamenwerking, dat er voor de samenwerking met een groot land als Zuid-Afrika, op zijn beurt een geografische opsplitsing zou moeten zijn ? Dit is volgens de heer Van den Brande een afwijkende stellingname, die aantoont dat er absoluut nood is aan coördinatie.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey vraagt of het niet nuttig zou zijn een rechtstreeks partnership van Vlaanderen met de OESO op te zetten voor het wetenschappelijk onderzoek. Er moet onderzocht worden op welke manier een Belgisch coördinatiecentrum kan worden opgezet. Men mag hier niet louter op het federale niveau vertrouwen. Welk zal hier de rol zijn van het op te richten ministerie voor wetenschap en technologische innovatie.

Over UNU-CRIS zegt mevrouw Merckx-Van Goey dat het een goede beslissing is dat het onderzoeks- en trainingsprogramma voor regionale integratiestudies gevestigd wordt op de campus van het Europacollege in Brugge. Pas na een grondige evaluatie eind 2003 zal worden onderzocht of het nodig is een beheersovereenkomst af te sluiten. Ook daar is het heel dringend dat er een structurele samenwerking tot stand komt. Men moet daar niet tot 2004 voor wachten.

De heer Vanleenhove vraagt naar de stand van zaken in verband met een overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking op het vlak van hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek tussen Bremen, Niedersachsen, Nederland, Nordrhein-Westfalen en Vlaanderen. Met die overeenkomst is in feite niets meer gebeurt. Hoe staat het er nu mee ?

Minister Vanderpoorten beaamt dat coördinatie op het vlak van bilaterale samenwerking over de grenzen van de verschillende departementen heen zeker nodig is.

8. Het zesde kaderprogramma van de Europese Unie

De heer Luc Van den Brande vraagt naar de stand van zaken in verband met het zesde Kaderprogramma voor Onderzoek van de Europese Unie. Volgens de heer Van den Brande riskeert Vlaanderen hier slecht te scoren. In welke mate zijn de nodige inspanningen gedaan opdat Vlaamse instellingen er ten volle aan zullen kunnen deelnemen ? Men heeft de indruk dat dit programma geschreven is op maat van grote bedrijven en instellingen en dat kleine ondernemingen en onderzoeksinstituten er moeilijk bij aan de bak komen.

Minister van Mechelen antwoordt hierop dat er binnen het raam van dit kaderprogramma inderdaad op Europees niveau een enorm budget wordt uitgetrokken voor onderzoek en ontwikkeling. De Vlaamse regering zal terzake beslissen een bijzonder commissaris aan te stellen voor de opvolging van het zesde Kaderprogramma. Die commissaris zal zich uitsluitend bezighouden met de participatie van Vlaamse onderzoekers aan het kaderprogramma. Voor die functie zal er een open oproep tot kandidaten gebeuren.

Ook mevrouw Trees Merckx-Van Goey is enigszins ongerust over de Vlaamse betrokkenheid bij het zesde Europese Kaderprogramma. Zij vraagt zich af of één bijzonder commissaris wel genoeg is om het dossier op te volgen.

Minister Van Mechelen stelt dat het zesde Kaderprogramma elk geval goed moet worden opgevolgd. Het beleid zal hier niet vraaggestuurd zijn maar echt aanbodgestuurd. Vanuit de overheid zal het bedrijfsleven zelf worden aangesproken. Dat is de taak van de bijzondere commissaris. Maar er komt daarbovenop ook één centraal contactpunt bij de administratie voor wetenschapsbeleid, die daarvoor zal worden versterkt.

9. Maatschappelijke weerslag van het innovatiebeleid

De heer Dirk Holemans stelt vast dat de budgetten voor economisch relevante sectoren sterker stijgen dan de budgetten voor fundamenteel onderzoek en voor maatschappijgericht onderzoek. Met dat laatste bedoelt hij onderzoek naar de valorisering van wetenschappelijk onderzoek voor de samenleving, bijvoorbeeld over de interactie tussen samenleving en technologie. De heer Holemans stelt dat er dus op het vlak van de aandacht voor de maatschappelijke noden, wat ook een van de uitgangspunten van het beleid is, nog een en ander moet worden gerealiseerd.

De heer Holemans stelt dat het strategisch basisonderzoek een transparante structuur heeft gekregen. Van dat strategisch basisonderzoek wordt gesteld

dat het gericht is op een economische of maatschappelijke finaliteit. Hij vraagt wat hier onder maatschappelijke finaliteit moet worden begrepen. Dit precies omschrijven is belangrijk voor de selectie van de projecten.

De heer Dirk De Cock verwelkomt de steunmaatregelen voor onderzoeksprojecten gericht op duurzame ontwikkeling. Volgens hem moeten als doelstellingen zeker aan bod komen : grondstoffenbesparing, energiebesparing, vermindering van schadelijke emissies, afval en milieuhinder, gebruik van hernieuwbare grondstoffen en energiebronnen en verhoging van hergebruik en recycleerbaarheid. De spreker is van oordeel dat het voorgestelde beleid goed aan die doelstellingen tegemoet komt.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey stelt dat er federaal een aantal initiatieven zijn op het vlak van duurzame ontwikkeling, gezondheid en de implementatie van het Kyoto-verdrag en dat Vlaanderen op dit vlak in feite ter plaatse trappelt. Binnen het voorgestelde beleid voor het strategisch basisonderzoek vindt men daar niet veel van terug. Initiatieven rond duurzame ontwikkeling moeten meer zijn dan het puur pragmatische innovatiebeleid naar de bedrijven, dat nu wordt voorgesteld. De duurzame ontwikkeling moet op het echelon van het strategisch basisonderzoek worden geplaatst. Mevrouw Merckx-Van Goey pleit voor een Vlaamse peiler inzake het onderzoek gericht op duurzame ontwikkeling.

Wordt dit aspect van het onderzoek doorgeschoven naar samenwerkingsovereenkomsten met de federale overheid, bijvoorbeeld in het kader van federale instanties zoals het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid Louis Pasteur. Moet Vlaanderen aan die federale initiatieven allerlei taken toevertrouwen via samenwerkingsakkoorden ? Het is duidelijk dat de Vlaamse overheid daar zelf niet veel controle over kan hebben.

In verband met het VIB heeft de heer Holemans vragen naar de herziening van de opdrachten voor het zogenaamde maatschappelijke luik, hetgeen een van de conclusies was van de doorlichting van het Instituut in 2000. Het gaat hier om de aangekondigde objectieve doorlichting van de tentoonstelling over de GGO's voor het einde van 2002.

Minister Van Mechelen zegt zich aan deze toezegging te houden, maar dat het moeilijk was een geschikte kandidaat te vinden die die doorlichting kan uitvoeren. Er is nu een overeenkomst in de maak met de firma Arthur D. Little, die ook het VIB heeft doorgelicht.

10. ICT-coördinatoren in de scholen en het PC-Kadee project

De heer Luc Van den Brande vraagt naar de middelen die gaan naar de ICT-coördinatoren in het onderwijs en het stopzetten van het PC-Kadee project. De ICT-infrastructuur veroudert zeer snel. De inspanning voor investeringen in ICT-infrastructuur moeten worden aangehouden. Het is dus niet logisch dat die infrastructuurmiddelen worden afgebouwd. Er is maar één ICT-coördinator per 2000 leerlingen voorzien. Ook dat is onvoldoende. Volgens de heer Van den Brande moet men zowel blijven investeren in ICT-infrastructuur als in personeel.

Minister Vanderpoorten antwoordt dat het PC-kadee project in feite niet helemaal wordt afgeschaft. Wel moet er op dit ogenblik grondig worden nagedacht waar we naar toe willen met de integratie van de ICT in het onderwijs. Er is een inhaalbeweging geweest de afgelopen jaren. De vraag is echter of er continu moet worden doorgegaan met grote investering in computerinfrastructuur in de scholen. Ook dit moet grondig worden geëvalueerd. Tot hiertoe zijn de scholen zeer tevreden over de geleverde inspanning.

IV. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Er worden bij de aan de verenigde commssies toewezen artikelen 14 (prog. 71.10,71.20, 71.40), 26, 38 en 39 geen opmerkingen geformuleerd.

Bij de indicatieve stemming worden de decreetsbepalingen aangenomen met 16 stemmen voor bij 4 onthoudingen.

Bij de programma's van de begrotingstabel – afdeling 1 (71.1, 71.2,71.3,71.4) worden eveneens geen opmerkingen geformuleerd.

Bij de indicatieve stemming worden die programma's aangenomen met 16 stemmen voor en 4 tegen.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Frans DE COCK Gilbert VANLEENHOVE